

Panun pakinoita

JIHÄNGIT JA KRUUNUT. Niinpä niin, vaikka siitä nyt jorjokin 35 vuotta, kun tasavallalle viimeksi valittiin kuningas! Niinkuin ei kuulu Espanjasta paremmin kuin Ranskastakaan kuningaskuume kokonaan hävinneen, niin riittää sitä täällä Euroopan pohjoisimassakin tasavallassa näillekin päiville. Joka loppuvuosi tulevat kruunut päivänkohtaisiksi varsinkin täällä P. Suomessa, josta muuarkin kunnon vaipaussoturi mieluummin olisi tehnyt oman valtakuntansa. Ja kun kruunuista puhutaan, syntyy helposti myös valtaistuinaistelua. Vanha kunnon Oulumme ei suinkaan ole selailoilta täysin välttynyt sekään, välttyneeökö kuluvana joulunseutunakaan.

Niin — ne jihängit! Siihen kyllä täytyy olla maakunnan kasvatit, melkeinpä avojalkaoululainen (tai — raahelainen), ennenkuin tuonkin tietää. Jihänki, kruunu, viitta, miekat, tähdet — jo taisi selvitä! Tiernapojistahan minä vain. Meidän perheessä on nyt päästy siihen pisteseen, että alkaa olla tiernapoikia omasta takaa. Kummat liikituksen aollot suorastaan huuhtelevat isä-Panun lävitse, kun viereisestä huoneesta kuuluu, että "Herootes hän se aoi..." jne. Eipä sillä, on tuo poika kyllä laulanut kaksi ja puolivuotiaasta saakka tiernapoikia, mutta se nyt on ollut tähän asti sellaista kuin on ollut. Vaan nyt kun ruvetaen kantamaan kultaista kruunua esi-isien jälkeen, niin se on toista. Mänkkinä nyt

tosin vain, mutta orhon siinäkin aluksi. Perittyä tämä silti sananmukaisesti ei ole, sillä perheenpää ei ole koskaan keltvannut tiernapojaksi, koska palellutti musiikkikorvansa jo syntyessään tähän pohjoiseen valtakuntaan, mutta noin synpaallisesti, niinsanckaseni. Toisaalta juttu ehkä juuri siksi liikuttaa mieltä, kun on hieman kademielellä aina seurannut toisten tiernapoikana oloa.

Antaapahan poijan harjoitella, vaikkei kysymys olekaan vielä luokan pikkujoulua kummemmasta. "Isä", sanoi hän äsken toivoikkaasti, "eikö voitkin jo ensi vuonna mennä poliisilaitokselle pyytämään lupaa?" Voipa, miksipä ei minä siihen. — Muuten se kyllä on vakava kohta tämä tiernapokajuttu ja on aivan oikein, että korkea raati valvoo kutka ja miten tiernalla kiertävät. Pitää osata laulaa ja pitää osata näytellä ja perinteestä, sanoista, sisällöstä ja tyylistä — täytyy pitää kiinni. Oululaisen ja Oulusta käsin Pohjois-Pohjanmaalle ja hieman muuallekin levinneen Tiernapoika-näytelmän juuret juontavat Ruotsin kuningaskunnan kautta Tanskan kuningaskuntaan ja sieltä perinne kulkee maiden ja vuosisatojen ja — tuhanten läpi, ollen loppujen lopuksi melkein yhtä vanha kuin kristinuskko. Ei sitä siis ole täällä Oulussa tekemällä tehty, vaan se on vuosituhantisella vaellusmatkallaan syntynyt.

Näin kertoo mm. maisteri Kalevi Rousti, Oulun tiernapokatulukija, jolle ei asiantunte-

muksessa mahda vetää vertoja kukaan Pohjanlahden tällä puolen.

Hattu pois moisten perinteiden edessä!

Entäpä ne valtaistuinaistelut? Eräät oululaiset kirjailijamme ovat tallettaneet tiernapojat kirjoihinsa ja sinne ovat vilauttaneet muutamat valtaististelutkin. Niinpä Arvi Järventaus kuvaa vallan mehukkaasti kahden tiernasakin joutumista yhtäaikaa kuvernöörin palatsiin tuolla tuomiokirkon juurella ja sieltä palatessa syntynyttä huimaa taistelua, jossa kruunuja ja jihänkejä ei paljon säällity. Lassi Pohjolan mainiosta pakinakirjasta "Jäijelläntö" löydän nämä sanat, jotka nyt, "suurmiehen" sanoina sopisivat rohkaisuksi omallekin pojalleni: "Mänkistä sittoon minä itekki alakanu, sano koulukampraattini Jussi kerran maailmasa joulunalusviukolla, kun me, minä, Jussi, ja rannin Hannes, riitelimmä siitä, kuka ois parrein kuningas Herooteksenä." Lysti juttu siitä kehittyikin, tuota Pohjolan pakinasta, mutta sen rinnalla on kyllä mainittava nykyisen Pelton rehtorin Erkki Tiesmaan yhdeksän joulua sitten Kaltiossa julkaistu tiernapakina "Puuro-Aaro & consortes", tarina Heinäpään valloista kootusta tähtikvartetista. Sen mukana kuuluu tuona vielä luisena jouluna monessa perheessä joulukinkkin unohduneen!

Ja kaikki nämä tässä mainitut oppineet miehet — Arvi Järventaus, Lauri Pohjola, Erkki Tiesmaa ja Kalevi Rousti — ovat itekin olleet oikeita tiernapoikia valkoisin paidoin ja pahvisin jihängein, ehkäpä mänkistä aloittaneita.

"Jaa mee-e toivotam..."

P a n u .